

● Min vezett össze a csongrádi Pintér Torgyánnal? És akkor jöttek a Volgák...

„Dr. Molnár László ügyész 10 év szabadságvesztés kiszabását kérte rám a vádiratban”. (Fotó: Enyedi Zoltán)

Nem szülőthoztonban született, de nem azért, mert megszüntették. Talán még nem is volt mit. Csongrád egyik legvitatottabb közéleti személyisége, gazdálkodója a Nagyrétben született, máig ott lakó, gazdálkodó Pintér István, volt kispárti országgyűlési képviselő, a Független Kisgazdapárt Csongrád Megyei Szervezetének egykori elnöke, az Egyesült Kisgazdapárt megyei elnökhelyettese, országos vezetőségének tagja. Csakúgy, mint a rendszerváltás idején és után, egész életében harcolt valami ellen, valamiért, sorsa tipikus paraszti sors. Kezei nem a fővárosi kávéházak asztalai mellett kérésedtek meg, ujjai nem a cappuccino kavargatása közben butykosodtak meg. Ritkán szólal meg mostanában a különféle rendezvényeken az Antall-kormány idején dr. Torgyán József pártelnökkel, frakcióvezetővel szembefordult 36-ok egyike – egyébként tavaly jogerős ítéletében a Fővárosi Bíróság őt is visszahelyezte az FKGP tagjainak sorába. Más kérdés, hogy él-e a lehetőséggel.

● **Pista bácsi, kezdjük beszélgetésünket a kezdetek kezdeténél! Annyi mindent hallani önről, pro és kontra.**

– Rendben van. A Nagyrétben születtem, mégpedig a Lófogóban. Akkoriban május 5-én majálisoztak a csongrádiak, édesanyám este felé érezte úgy, hogy szülni fog. Tizenegy órakor jöttem a világra, a bábaasszony segítségével. Amikor furdettek – én nem emlékszem rá – édesapám ott állt az ajtóban, s miután megtudta, hogy fia született, kivitt az udvarra, felültetett a ló hátára.

● **Iskolába hova járt?**

– Először a Mámái-réti iskolába, hatvanhat tanulóra jutott egy tanító, Párkányi Pista bácsi. Kitűnő eredménnyel jártam ki a negyedik osztályt is, de félve léptem át a Szent Imre Gimnázium első osztályának küszöbét. 1945 őszén beiratkoztam az 5. osztályába is, ám Kiss János igazgató megjegyezte: „Kiszorítod a munkásokat az iskolapadból, van neked miből megélni.” Egy ideig a volt téli gazdasági iskolában működött mezőgazdasági szakközépiskolába jártam, majd annak megszűnése után Szarvason kellett volna folytatnom a tanulmányaimat, ahol Ornyik Sándor, a Petőfi Tsz volt elnöke, a gazdakör örökös titkárja elnöke is tanult. Csak hogy édesapámnak egy okos ember azt mondta: „Addig taníttatod a fiadat, hogy elszokik a munkától, de őr sem lesz belőle.” Nekiláttam a kertészkedésnek, amit soha nem bántam meg életem során. Rengeteg jószág volt, a földjeink tele voltak istállótrágyával, könnyű volt természetű. Mindössze öten voltunk akkoriban konyhakertészek Csongrádon, az Uri utca sarkán árultunk.

● **Mikor nősült meg?**

– 1951-ben, a szokásnak megfelelően átvettem édesapámtól a gazdálkodás irányítását. Soha nem felejttem el, hogy rá egy évre 22 ezer forint adót vetett ki rám a tanács, majd annak befizetése után két héttel újabb 22 ezer

forintot kellett befizetnem. Bementem a tanácsházára, ahol Szórfi Miska azt mondta, hogy pótdadót is kivetettek.

● **Később elnöke lett a nagyréti Tisza Termelőszövetkezetnek, aztán újra magángazdálkodóként tevékenykedett. Hogyan dolgozta fel magában ezeket a váltásokat, egyáltalán hogyan tudott azonosulni a szövetkezeti mozgalommal?**

– Ízig-veéig parasztember édesapám arra figyelmeztetett, hogy az uralkodó rendszerrel nem jó, nem érdemes kukoricázni. Valóban jónévű gazda voltam már 1959-ben...

● **Akkori kifejezéssel élve, kuláknak számított?**

– Én nem, ellenben az apósomat annak minősítették. Beteges is volt, 22 hold földjét szétszította a gyermekei között. Egyszer bementem helyette vasárnap reggel a tanácsházára, mivel békekölesönt akartak jegyeztetni velem. Hétfőn éjszaka szabadultam. Nem írtam alá, a szemem láttára vertek össze egy 70 éves asszonyt, Surányi Mariska nénit. Felháztam. Azt mondtam, hogy engem verjenek, ne őt. Nem bántottak, nyilván azért sem, mert gimnazista koromban bokszoltam. No mindegy, ennyit érezkeltem a kuláksorsból.

● **Mikor és miért lépett be a téeszbe?**

– Az agitálás 1959 őszén kezdődött meg, ki gondolt akkor arra, hogy a parasztságot végül is belépnek a szövetkezetekbe?! Nekem tévém is volt a tanyán, áramot fejlesztettem, traktort akartunk venni hárman, közösen.

Könyvet lehetne írni arról, hogy mit éltünk át az alatt a három hónap alatt. A végén magam is aláírtam 1960. január 13-án a belépési nyilatkozatot, ugyanis a feleségem idegösszeroppanást kapott. Reggel jöttem az agitálók, és éjjelkor mentek el. Persze helyettük újabbak jelentek meg éjjelkor. Ott ettek, ittak nálunk. Azt hiszem, tizenhatodikként léptem be. Ez a szerencsétlen nagyréti nép arra várt, hogy én is aláírjak. Ennél fogva teljesen rám szálltak az agitátorok, de nem ám a közönségesek! Egyenesen a pártbizottságról érkeztek az elvtársak – Góg Miska, a titkár, Zsiga Pali, Keller Jancsi. Dicsővári lett a téesz elnöke, Szabadkai brigádvezetője. Mág büszke vagyok arra, hogy először én fogtam meg a vasvillát, a lapátot – Csináljunk melegágyat! jelszóval. Ősszel váltottak le a munkacsapat-vezetőt beosztásomról. Észrevettem, hogy az egyik párttag túlságosan sok paprikát visz haza, s a párttaggyűlésen úgy döntöttek: nem kell nekünk a pártönkivüli Pintér, elvezeti már a kertészetet Deák is.

● **Hogyan lett a Tisza elnöke?**

– Belevágtam a baromfi-tenyésztésbe, megmutattam, hogy nemcsak kopasznyakú csirkét lehet felnevelni. A következő elnök, Kollár János vett maga mellé, 1961 derekán már mint főagronómus dolgoztam. Közben Vársárhelyen levelező tagozaton elvégeztem a mezőgazdasági technikumot. Óriási felfordulás, káosz volt a téeszben, nagyon nehéz volt rendet teremteni. Ráadásul 24 unokatestvérem is a tagja volt, a

feleségemnek 18. Legelőszőr az első unokatestvéremet büntettem meg. Két év múlva a megye 3. legjobb téesze lett a Tisza. Lóháton jártam a kukoricaföldeket, s előfordult, hogy újra kellett töretni a kukoricát. A baj ott kezdődött, hogy a másik nagyréti téeszt, a mérleghiányos Aranykalászt egyesítették velünk. Egy munkaegységünk értéke 72 forint 50 fillér volt, az Aranykalásznál 18 forint. Hallani sem akartam az egyesítésről, s miután végbement, kihagytak a vezetéssből. Az Aranykalász főagronómusa, Gyóni Sándor lépett a helyemre. Egy év múltán becsődölt a téesz, a tagság fellázadt az elnök ellen, követelve a távozását. Mindenáron engem akart látni a székében. Elégé nehezen ment a dolog, mert a párt azt szorgalmazta, hogy Gyóni legyen az elnök, én pedig a főagronómus. Csak hogy abba nem mentem bele. Egyszóval 1966. április elsején megválasztottak elnöknek, s az 1969-es évet már igen jó eredménnyel zártuk. Amikor megbízott elnökként még januárban átvettem a téesz irányítását, nem volt beszántva 2 ezer hold föld. Éjszaka is szántottunk, én is traktorra ültem.

● **Tényleg ön építette fel a Csuka csárdát?**

– Igen. A Mámái-réti sertéstelep épületét 1967-ben lebontattam, annak a téglájából építettem meg 1968-ban a Csuka csárdát. A szarvasmarhatelep építését 1970-ben fejeztük be. Úgy tudom, hogy nemrégiben vásárolta meg 6 millió forintért az egyik csongrádi szövetkezet vezetője. Ez fáj, nagyon fáj. Szerintem Csongrádnak

ez a Tocsik-ügye. Elnökségem utolsó évében, 1974-ben 1200 szarvasmarhát tartottunk a telepen. Nem azért mondom, mert meg akartam venni. Országgyűlési képviselőként a Mámái-réti 1990-ben úgy vettem meg 800 ezer forintért egy 10 év óta nem használt, szerfás épületet, hogy az első körben 36 ezer forintért ajánlatot fel a téesz. Ugyanis akkoriban könyv szerinti értéken lehetett bármit vásárolni. Nem akartam visszaélni a képviselőszémmel. És csak a család 20 hektár termőföldjét szereztem vissza a kárpótlás során.

● **Lemondott vagy leváltották 1974-ben az elnökségről?**

– Lemondtam, mert borzasztó nagy sérelem ért. A nagy árvíz idején, 1970-ben a téesz területének 50 százaléka víz alatt állt tíz héten keresztül. Szerencsémre, szerencsémre egy évvel előtte Zakopánában jutalomüdvülésen vehettem részt, ahol irdatlan nagy, két méter magas hótömegeket láttam. Az ottaniak és a magyarok azt mondták, hogy árvíz lesz Magyarországon – a Tiszán folyik le a megolvadt hó. Mihelyt hazajöttem, megkötöttem a vízkárbiztosítást, aminek köszönhetően nem lett 1970-ben sem mérleghiányos a szövetkezetünk.

● **Mi volt ebben a sérelem?**

– Várjon csak, mindjárt elmondom a történet folytatását. Nem kis problémát okoztak 1972-ben az üzemegege-vezetők, tetten is érttem őket, a lényeg az, hogy leváltottam őket. Ma már belátom, hogy hibáztam: nem egyszerre kellett volna felál-

lítani a helyéről a főmagtárost, egy üzemegege-vezetőt és a szőlős brigád vezetőjét. Összefogtak ellenem, és feljelentettek. Azzal vádoltak, hogy átvartam a biztosítót, vagyis több pénzt fiztettem ki vele a tényleges kárnál, több károsult területet jelöltem meg a valóságosnál. Az üzemegege-vezető, Balla Ferenc ki is mutatta, hogy 500 ezer forinttal több biztosítási díjat vett fel a téesz jogtalanul, mégpedig úgy, hogy lefizettem a kárbeclőt. Eleinte nem vettem komolyan az ügyet, akkor döbbsentem meg, amikor dr. Molnár László ügyész 10 év szabadságvesztés kiszabását kérte rám a vádiratban, valamint a teljes vagyonom elkobzását. A végrehajtók még a menyasszonyi képet is lefoglalták a lakásomon, a keret miatt. Megmondom őszintén, hogy elkerülhettem volna a meghurcoltatást, csak éppen a vadásztársaság elnökeként összeütközésbe kerültem a megyei pártvezetéssel. Nem nagyon tetszett a megyei elvtársaknak, hogy nem akkor lehetnek őrök, amikor akarnak. A szentesi bíróságon megtartott 12. tárgyaláson véletlenül elmentem ki, hogy pontosan az üzemegege-vezető jelölte meg kéresemre 1970-ben a téérkép, hogy hol érte vízkár a szövetkezetet. Amit el is ismert a bíróságon. A téérképet egyébként az egyik szekrény háta mögött találta meg az üzemegege-vezető. Hat hónap elteltével bűncselekmény hiányában felmentett a bíróság, a megyei bíróság helyben hagyta az ítéletet, sőt vád alá helyezésre tett javaslatot Balla Ferencsel szemben.

● **Mi lett vele?**

– Nem tudni, miért és hogyan, de egy hónap múlva meghalt. Egyébként nagyon rosszul esett, hogy előtte arra biztattak országos pártvezetők, hogy lépjek be az MSZMP-be, s akkor rögvést elintézik az ügyemet. Azt mondtam, hogy most már azért sem lépek be. Ezt hallva, végképp rámszálltak. Elmesélem azt is, hogy 1973. december 13-án reggel hét órakor megjelent...

● **De emlékszik a dátumra!**

– Tizennégy népi ellenőr jelent meg a téesznel. Négy vagy öt Volgával jöttek a járási népi ellenőrzési bizottságtól, feljelentés miatt átfogó vizsgálatot lefolytatni a gazdálkodásunkkal kapcsolatban. Két héti vizsgálatot, semmit sem találtak, a vezetőjüket hamar leváltották, mert kínjában azzal hozakodott elő, hogy 1962-ben a Szendrei-tanyáról, az Aranykalász Tsz területéről hogyan tűnt el 1200 darab nagyméretű téglá. 1962-ben, amikor a Tisza Tsz-ben dolgoztam! Mit mondjak, megröppant a szék a kezemben, amikor felálltam. Irtó ideges lettem. Mindössze egy hibát fedeztek fel, azt, hogy az árterén tehencet legeltető embereknek több munkabért fizettem ki, mint ami a súlygyarapodás alapján megillette volna őket. Elégé rossz év volt, megszavaztattam számukra 2 ezer forint előleget. Most nem hiszi el, mit mondok: 1974. január 18-án megint Volgák közeledtek felénk, de már Budapestről jöttek. A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság indított újabb vizsgálatot, elsősorban a beruházásokat érintően. Aztán valakinek eszébe jutott, hogy a Csuka csárda anyagából építettem fel a házamat, de megállapították, hogy egy szó sem igaz a híresztelésből. Anyira óvatos voltam, hogy az utolsó számlát, cetlit is elraktam az építkezés során, és egyetlen egy fuvar sem csináltattam a téesszel. Nyolc nap elteltével le is zárták a vizsgálatot. Még a megyei pártbizottság is gratulált.

● **Ettől függetlenül lemondott.**

– Le. Úgy lett elnök egy szavazattal Gyóni Sándor, hogy nem indultam az elnökválasztáson, és én nem szavaztam. Eleinte úgy volt, hogy a szentesi Agrohévnél dolgozok (főleg a feleségem akarta), ahol a téesz-elnöki 5 ezer 600 forintos fizetéssel szemben 25 ezer forintot kaptam volna, ha összejött a dolog. Nem voltam párttag. Havi 3 ezer forintért a téesz tehenészeti telepnek lettem a brigádvezetője, végül az Erdei Termék Vállalatnál kötöttem ki. A 15 év alatt regionális szakelőadóként kétszer kormánykintűtetésben is részesültem.

● **Csak egy kérdés még: a Független Kisgazdapárt városi és megyei elnökeként, országgyűlési képviselőjeként 1991-ben min vezett össze Csongrádon dr. Torgyán Józseffel?**

– A Független Kisgazdapárt ifjúsági szervezetének egykori zászlaját avattuk fel újra a városháza előtt, amikor dr. Torgyán József ünnepi szónokot arra kértem meg, hogy ne zöldbárázson, ne szidalmazza a szövetkezeti agrárszakembereket. Sajnos, nem tett eleget a kérésnek. Arra hivatkozott később az ebéd alatt, hogy amikor belelkesül, nem is igen tudja, hogy mit mond.

Dányi László